

La plaça de l'Oli es troba situada al barri vell, i deu la seva singular fesomia i les seves modestes dimensions al fet de ser la cruïlla d'un reguitzell de carrers. Hi conflueixen el carrer dels Ciutadans, el carrer del Sac, la pujada de Sant Domènec, el carrer d'en Bonaventura Carreras i Peralta, i el carrer de la Cort Reial.

En opinió del doctor Jaume Marquès, «en els segles novè i desè, al lloc on hi ha la plaça de l'Oli només hi havia el jaç del riu Onyar que allà formava un meandre, forçat a decantar-se a l'oest vers els Quatre Cantons i les Ballesteries. A cada riuada hi deixava un bon gruix de fang, sorra i eirencs que elevaven el nivell del sòl». L'indret començà a edificar-se a partir del segle XII, si bé no és fins al segle següent quan pren una personalitat definida.

L'any 1284 la documentació municipal s'hi refereix com a «plaça dels cavallers», segurament en atenció a la procedència social dels seus estadants. El nom arrelà un bon temps, ja que apareix també el 1418 en ocasió de senyalar el recorregut d'una processó i el 1552. Mentrestant, i paral·lelament, el nom de la plaça de l'Oli comença també a documentar-se.

L'emplaçament del mercat de l'oli li dona el nom de «plaça de l'oli», que ja apareix citat l'any 1373 i que es generalitza a partir del segle XV. En un acord de l'Ajuntament de 26 d'agost de l'any 1496 es diu textualment: «Item ordenen los dits honorables Jurats que tota persona qui portarà oli per vendre en Gerona ab botes, miges botes o quateroles o botes fins a una copa haia portar lo dit oli a la plaça apellada del oli de la dita ciutat». Com veiem l'origen del nom és lligat indistriablement a un marc d'intercanvi d'aquest producte bàsic.

Des d'aleshores el nom de la plaça ha romàs invariable, llevat d'un intent no reeixit de la Federació Local de Sindicats d'Indústria (CNT-AIT) que el 1937 la volia batejar amb el nom del geògraf i anarquista francès Elisée Reclus.

UNA PLAÇA EMPETITIDA

Si seguim l'evolució urbanística d'aquesta plaça ens adonem ben aviat que amb el temps ha anat perdent espai fins esdevenir un racó difícilment equiparable al concepte tradicional de plaça. En un recompte d'habitants amb finalitat fiscal de l'any 1558 la plaça de l'Oli acull un total de trenta-dos oficis, destacant cinc sastres, dos sabaters, dos pintors i un grup d'estadants lligats al món de les lletres i el dret: dos juristes, un escrivà, un notari i un procurador causídic.

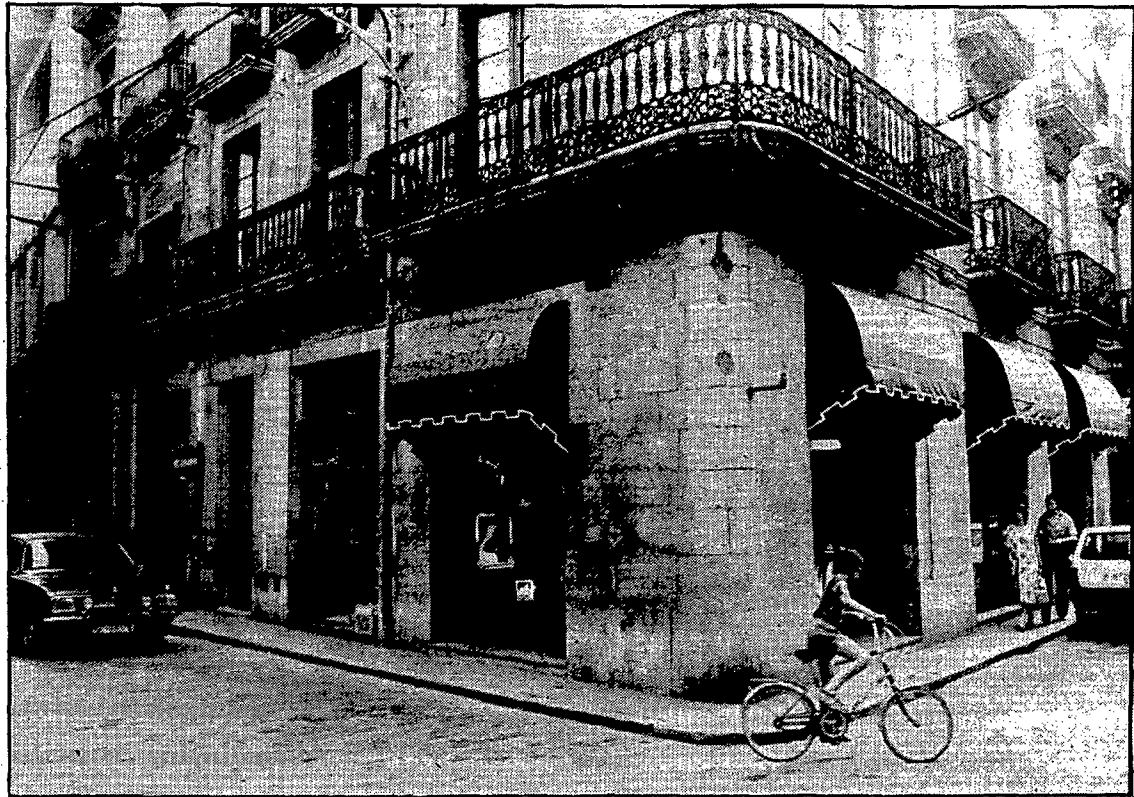
L'any 1716 la davallada ja és apreciable: hom avalua només 12 cases, propietat de la noblesa o de gent pertanyent a professions liberals i que les tenien llogades a representants d'onze oficis diferents: doctor en medicina, militar, notari, sagristà, tàverner, ciutadà honrat, cavaller, mestre d'escola, boter i dos sastres.

Paral·lelament a la reducció de l'espai físic es produeix un remarcable canvi en la seva aparença urbanística: el desembre de l'any 1523 la Municipalitat dona permís al donzell Miquel de Citjar i a l'honorable Doctor en lleis Guillem Fabra per tal que puguin tancar els porxos de les seves cases, que s'alineen des de la plaça de l'Oli i carrer dels Ciutadans fins al carrer de la Cort Reial. Els porxos tenien arcs de pedra, i la raó del seu tancament obeïa al fet que sempre eren plens de brutícia i que durant la nit servia d'amagatall als malfactors que robaven i insultaven la gent. El tancament es féu amb paret de pedra.

Tanmateix, al llarg del segle XIX les úniques obres d'un cert relleu són les d'agençament de façanes —l'actual casa n° 7 encara duu a la llinda la data del 1883 i les inicials NP encruades— i l'enrenou que provoca l'intent d'enderrocament de la casa que aleshores duia el número 2, i que era situada entre la pujada de Sant Domènec i el carrer del Sac. Des de l'any 1888 l'Ajuntament pretenia d'enderrocar aquesta casa dels Srs. Massaguer, marquès de Sentmenat, i Suñer per amenaçar ruïna, i els tres propietaris s'hi oposaven

La plaça de l'Oli

309

Un angle de la plaça, en l'actualitat (Foto: Joan Comalat).

aferrissadament. La paralizació «sine die» de l'obra d'enderrocament portà els veïns del sector a adreçar una lletra a l'Ajuntament el mes de setembre del 1891 queixant-se que la tanca posada per protegir el treball d'enderrocament no deixava quasi entrar a la pujada de Sant Domènec, quan era notori que destorbava l'accés «a los cuarteles, que en la misma hay los establecimientos públicos Café y Salón del Odeón, cuyo público los días de Baile emplea más de media hora para pasar la cerca y que por allí pasan los estudiantes del Seminario». Un pas de mig metre per a una cruïlla d'aquest trànsit no podia durar, i hom acordà accelerar l'enderrocament de la casa cantonera.

A la darrereria del segle XIX es procedia a l'empedrament de la plaça, i el 1896 s'encarregava a l'arquitecte municipal un projecte d'eixamplament que no es duria a terme. La construcció incontrolada anà fent retallons a la plaça, de manera que es formà un carreró —dit del Sac— i a més el caprici de les alineacions dels edificis en féu impossible qualsevol intent d'eixamplament-la.

Comercialment, la davallada del mercat de l'oli a partir de la segona meitat del segle XIX deixa la plaça sense la seva activitat econòmica fonamental. A hores d'ara compta amb una botiga de roba, una d'objectes de regal, i a l'altra banda, prop de la cruïlla amb la Cort Reial, amb una tradicional botiga de fotografia i una de queviures.

ENTITATS I ESTADANTS ANOMENATS

El «Centre catalanista de Girona y sa comarca» dirigit per l'historiador i polític Joaquim Botet i Sisó instal·là el seu primer local l'any 1894 en un pis de la casa Foixà d'aquesta plaça, si bé dos anys després l'abandonà per un de més confortable al carrer de la Cort Reial. Aquí inicià la seva fecunda etapa de desvetllament de la cultura catalana i la seva lluita pels ideals regionalistes.

Més tard, concretament l'any 1926, trobem que la casa número cinc del carrer és emprada com a seu per les següents societats obreres: l'anomenada «Arte de Imprimir», la «Unión de Curtidores», la «Federación Local de Sociedades Obreras», la «sección de carreteros y similares» i la «Dependencia Mercantil», que ocupava la planta principal. Abans (1893-1896) aquesta mateixa casa era la seu de la redacció del periòdic tradicionalista «El Baluarte».

Actualment, a la primera planta de la casa n° 1, ja a la cruïlla amb el carrer de la Cort Reial, hi té la seva seu el partit dels Comunistes de Catalunya (P.C.C.).

Remarquem, que han viscut en aquesta plaça persones d'una gran transcendència i relleu ciutadà. Ens referim al metge fisiòleg de l'Hospital de Girona Josep M. Bosch i Masgrau —hi era empadronat el 1937— i que deixà escrita una important obra mèdica. A la casa número 7 hi visqué fins al seu traspàs l'any 1983 el Dr. Lluís Batlle i Prats, professor de l'Institut, arxiver municipal i ànima de l'Institut d'Estudis gi-

ronins. La seva obra s'acosta als dos-cents títols i palesa el seu profund coneixement de la nostra història.

També va néixer en aquesta plaça, si bé hi va viure poc temps, el músic Xavier Cugat, que s'ha consagrat als Estats Units com un talent musical de primera línia mundial.

La plaça ha tingut també equipaments d'arrel diversa: pel 1740 hi havia el forn de la Cúria Reial, i encara actualment hi ha una porta lateral que mena directament a l'església del Carme. Damunt aquesta porta hi havia hagut una fornícula, avui desapareguda.

Ramon Alberch
i Fugueras

TÈCNIC ELECTRÒNIC
S'incorporarà a Important
Empresa productes Electrònics
per la seva Delegació a Girona.

Es requereix:

- Coneixements d'Electrònica Digital i T.V.C.
- Vehicle propi.

S'ofereix:

- Contracte laboral.
- Retribució orientativa, 1.200.000,- ptes.

Interessats, truqueu a hores d'oficina als
Tels. 245 60 28 i 245 60 27 de Barcelona

GENERALITAT DE CATALUNYA
Departament de Cultura

CONVOCATÒRIES DE SELECCIÓ DE PERSONAL

Al Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya núm. 533 del dia 30 d'abril de 1985, han estat publicades les següents Ordres de convocatòria per a la selecció de personal per a la provisió de llocs de treball en:

RÈGIM D'INTERINITAT

Convocatòries nùms. 0053 i 0054

Data final d'admissió d'instàncies: 24 de maig de 1985

Categoria	Places	Titulació necessària
Col.laborador Tècnic	2	Titulació superior universitària

Les Bases d'aquestes convocatòries es poden consultar al tauler d'anuncis de la Secretaria General d'aquest Departament (Rambla de Santa Mònica, 8) i dels seus Serveis Territorials (Mestre Nicolau, 19, de Barcelona; Ciutadans, 18, de Girona; Governador Montcada, 13, de Lleida; Rambla Nova, 14, de Tarragona; i Doctor Ferran, 4, de Tortosa).

Barcelona, 9 de maig de 1985